

ДОКЛАД ЗА ПРЕДЛОЖЕНИЯТА НА ЦЕНТРАЛНО ВОЕННО ОКРЪЖИЕ ЗА СЪСТАВ, ЧИСЛЕНОСТ И СТРУКТУРА НА РЕЗЕРВА НА ВЪОРЪЖЕНИТЕ СИЛИ

УВОД

Попълването на системата за отбрана и въоръжените сили с подготвен и мотивиран личен състав изисква съвременни подходи, ясни правила и механизми за ефективно и ефикасно управление на системата за комплектуване. В тази връзка привличането, набирането и подборът на личен състав за нуждите на въоръжените сили се планират и извършват на основата на цялостна преценка на рисковете и конкуренцията на пазара на труда. Неразделна част от системата за отбрана и въоръжените сили е и резерва на въоръжените сили.

След приемането на Закона за резерва на въоръжените сили част от тези критерии бяха постигнати, но останаха и много проблемни въпроси, за решаването, на които е необходимо да се подходи по нов начин относно определяне на структурата, числеността и състава на резерва на въоръжените сили. От друга страна стартиралият през месец декември 2013 г. Преглед на структурата на въоръжените сили и указанията на министъра на отбраната за провеждането му, както и разработените и утвърдени от началника на Централно военно окръжие концептуални виждания за провеждане преглед на резерва на въоръжените сили на Република България, налагат да бъде преразгледан отново въпроса за резерва на въоръжените сили неговия състав, численост и структура. Този преглед обхваща всички военни формирания и структури на въоръжените сили, както и силите и средствата от резерва и е предназначен да установи моментното състояние на резерва, като се предложат адекватни промени в нормативната база, регламентираща състава, числеността и структурата му.

Най-важните основни ръководни принципи, които се съблюдават при определяне на новата визия на резерва са:

- съответствие между планираните способности, изисквания на средата за сигурност и поетите съюзни ангажименти;
- резултатите от прегледа да не се обвързват със сега действащите ЗОВС на РБ и ЗРВС на РБ, и поднормативните актове по прилагането им;
- предложенията за развитие на резерва на въоръжените сили да не се базират на сега съществуващите структури и да не превишава утвърдената численост на личния състав;
- ефикасност при постигане на целите.

Съгласно утвърдените от началника на Централно военно окръжие концептуални виждания за провеждане на прегледа на резерва при разработването на структурата, състава и числеността следва да се има предвид необходимостта от осигуряване на:

- ✓ висококвалифициран състав от резерва, с готовност за участие в мисии, операции зад граница и защита на населението при природни бедствия и аварии в страната;
- ✓ комплектуване на военните формирования с резервисти;
- ✓ поддържане на списък от български граждани, притежаващи професии и специалности, необходими на въоръжените сили във военното време.

На базата на горепосочените основни цели и насоки, при разработването на предложенията от страна на началниците на военни окръжия и началниците на областни военни отдели предлагаме на Вашето внимание следният проект за състав, численост и структура на резерва на въоръжените сили:

Определение за резерв на въоръжените сили

В условията на професионална армия е наложително непрекъснато търсене на нови подходи за формиране, изграждане, ръководство и управление, използване и подготовка на резерва от личен състав и техника на страната за попълване на въоръжените сили в мирно и военното време.

В този контекст в Бялата книга е формулирана мисията на резерва на въоръжените сили, чиято същност е своевременното предоставяне на подготвен личен състав и техника, с които при необходимост да нарастват способностите на формированията във въоръжените сили за изпълнение на техните задачи, както в мирно, така и във военното време.

Основната цел, която се преследва със създаването и поддържането на резерва на въоръжените сили е подпомагането на изпълнението на трите основни мисии, стоящи пред тях, а именно:

- ❖ *Отбрана.*
- ❖ *Подкрепа на международния мир и сигурност.*
- ❖ *Принос към националната сигурност в мирно време.*

На базата на задачите, произтичащи от мисията на резерва, се предлага следното определение за Резерв на въоръжените сили:

Резервът на въоръжените сили са българските граждани, притежаващи военна и/или специална подготовка, годни за военна/военновременна служба, както и техника, собственост на физически или юридически лица, необходими за комплектуването на:

- военните формирования от въоръжените сили в мирно и военното време;
- специализирани формирования от въоръжените сили, създадени на териториален принцип за изпълнение на мисията „Принос към националната сигурност в мирно време” и за осигуряване на мобилизационното развързване на Въоръжените сили;
- структурите по чл. 50 ал.2 от ЗОВС на РБ на други сили от системата за национална сигурност на Република България във военното време.

Новата част от това определение за резерв на въоръжените сили е създаването на териториален резерв. Неговото съществуване и използване е форму-

лирано в Бялата книга за отбрана, приета през 2010 година. Основните му функции ще бъдат представени в Концепцията за изграждане на Териториален резерв на въоръжените сили на Република България.

Състав, численост и структура на резерва на въоръжените сили на Р България.

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ.

1. Визия за резерва.

Изграждането и развитието на резерва и осигуряването на мобилизационни ресурси се основава на стратегическите възгледи, доктринални документи и ресурсни възможности на въоръжените сили.

Резервът на въоръжените сили следва да бъде изграден така, че да съответства по състав, численост и структура на необходимостта за допълване и нарастване на способностите им за изпълнение на основните мисии и задачи. Следва да има централизирана система за ръководство, планиране, управление, водене на отчета, подготовка и използване, като същевременно се оптимизира количественият му състав спрямо потребностите и осигурените финансови средства.

2. Състав на резерва.

Съставът на резерва е определен в Бялата книга за отбраната и въоръжените сили на Република България и включва доброволен и задължителен резерв /запас/. Предлагаме доброволният принцип да остане в действие за комплектуване на формированията в мирно време, като бъдат разработени и приложени в действие адекватни програми за привличане и мотивиране на кандидати, както и за тяхното материално стимулиране и повишаване на социалните им придобивки.

След обобщаване на предложенията, разработени от началниците на военни окръжия предлагам на Вашето внимание следния състав на резерва на въоръжените сили: доброволен резерв; териториален резерв и запас.

2.1. Доброволен резерв

Доброволният резерв представлява оптимизиран като количество и качество ресурс, поддържан в съответствие с финансовите възможности на Министерството на отбраната. Личният състав от тази категория се състои от български граждани, имащи военна или специална подготовка, годни за военна служба и сключили договор за служба в резерва. Към доброволния резерв се причисляват и собственици на техника, сключили договор за предоставяне на наличната им техника. Този резерв се използва в широк спектър от задачи, произтичащи от мисиите на въоръжените сили.

2.2. Териториален резерв

Териториалният резерв, като елемент на ВС, се състои от специализирани формирования, комплектувани с личен състав, техника и имуществва за изпълнение на задачи по провеждане на част от мероприятията при мобилизация и за участие в дейности по защита на населението и икономиката при бедствия.

Териториалният резерв следва да участва в провеждането на мобилизация и комплектуването на военновременните формирования с ресурси от ре-

зерва при кризи от военен характер. В мирно време предлагаме да се използва за подпомагане дейността на органите на централната и местната власт по защита на населението и икономиката при бедствия.

2.3. Запас

Водените на военен отчет български граждани с военна или специална подготовка и техника, собственост на физически и юридически лица се нарича запас. Запасът може да бъде с мобилизационно и без мобилизационно назначение. Същият се използва за допопълване на военните формирования с необходимите ресурси при „военно положение” и „война”. За него е валиден задължителният принцип на попълване.

3. Численост на резерва.

Изграждането на въоръжените сили следва да се основава на национални стратегически документи в областта на националната сигурност. В тези документи се анализират и отчитат всички фактори, които могат да окажат влияние в международните и вътрешнополитически отношения и отчитайки специфичните нужди на държавата определят действията на въоръжените сили в мирно и военно време.

Числеността на резерва следва да се определя с акт на Народното събрание с основна цел поддържането и развитието на необходимите способности на въоръжените сили на базата на резултатите от подробен анализ на факторите пряко влияещи върху нея – географско положение, демографско състояние, исторически, социални и културни традиции и най-вече състоянието на икономиката на страната.

Голямо значение за числеността на резерва ще има и подробният анализ на възложените за изпълнение задачи от Съвместното командване на силите и видовете въоръжени сили, в частност основно от командирите на военни формирования – от силите и средствата, с които разполагат те към момента за изпълнението на тези задачи.

Общата численост на резерва е сбор от доброволният резерв, запаса и териториалният резерв.

Целесъобразно е състава на доброволният резерв да бъде до 10 % от числеността на въоръжените сили в мирно време.

Териториалният резерв се комплектува с резервисти на активна служба и резервисти в готовност за изпълнение на активна служба в зависимост от минималните потребности за формиране и развърщане на военновременните формирования (*от 5 до 10% от военновременния състав на ВС*).

Броят на личния състав зависи от организационно-щатната структура на Териториалния резерв, военновременните потребности на ВС, обема и характера на задачите, изпълнявани от тях в мирно време.

Числеността на запаса с мобилизационно назначение е право пропорционална на потребностите на военновременните формирования, които се формират за защитата на страната по време на война и необходимия резерв за тяхното комплектуване.

Числеността на запаса се определя от водените на военен отчет български граждани с военна или специална подготовка, придобита във въоръжените си-

ли и структурите по чл. 50 ал. 2 от ЗОВС на РБ, списъчния състав на българските граждани с необходимите за въоръжените сили професии, както и списъчния състав от български граждани, физически здрави на възраст до 30 години.

4. Структура на резерва на въоръжените сили.

В различните страни-членки на НАТО е приложен различен подход при структурирането на въоръжените сили. В някои от тях резерва е включен като част от националния военен потенциал и включва различни категории личен състав и формирования, които се мобилизират при необходимост.

Предлагаме към чл. 50, ал.1, т.7 от ЗОВС на РБ да се допълни, че резервът на въоръжените сили се използва за приемане на подготвени ресурси от резерва за комплектуване на военновременните формирования на въоръжените сили и отделно за изграждане на резервни сили – териториален резерв за изпълнение на задачи по защита на населението и икономиката при бедствия.

Заключение

Определянето на състава, числеността и структурата на резерва е изключително отговорна дейност. Голяма част от задачите, стоящи пред резерва бяха решени с приемането на Закона за резерва на въоръжените сили на Р България, Правилника за неговото прилагане и Наредбата за военния отчет на български граждани и техника за мирно и военно време. Въпреки това, останаха много проблеми и нерешени въпроси, които е необходимо да бъдат разгледани от съвместна работна група, включваща експерти от Министерство на отбраната, Съвместното командване на силите, видовете въоръжени сили, Централно военно окръжие и Военна академия „Г.С. Раковски” и да предложат изменения в нормативната уредба.

Приложения:

1. Концепция за изграждане на Териториален резерв на въоръжените сили на Република България – 8 (осем) листа, несъдържащи класифицирана информация;
2. Концепция за подготовка на резерва на въоръжените сили на Р. България – 5 (пет) листа, несъдържащи класифицирана информация;
3. Условия и ред за присвояване на военно звание на български граждани, завършили начална военна подготовка и повишаване в звание на запасни – 2 (два) листа, несъдържащи класифицирана информация.

**НАЧАЛНИК НА ОТДЕЛ „ПЛАНИРАНЕ, АНАЛИЗ
НА ВОЕННИЯ ОТЧЕТ И НАБИРАНЕ НА КАДРИ”**

ПОЛКОВНИК

ВЕЛЧО ПЕТКОВ

____.____.2014 г.

Приложение № 1

КОНЦЕПЦИЯ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА ТЕРИТОРИАЛЕН РЕЗЕРВ НА ВЪОРЪЖЕНИТЕ СИЛИ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Концепцията за изграждане на Териториален резерв дава новите виждания, подходи и начини за по-ефективно използване на ресурсите от резерва, предназначени за формиране и комплектуване на военновременните формирования на въоръжените сили (ВС).

Концепцията за изграждане на Териториален резерв очертава необходимостта от изменение способите на комплектуване на въоръжените сили с личен състав за военно време, породени от икономическите възможности, измененията във военнополитическата среда и произтичащите от тях структурни реформи във ВС.

Концепцията установява възможности за използване на резерва от личен състав и техника в специфични дейности за защита на населението и икономиката при бедствия и във военно време.

Концепцията за изграждане на Териториален резерв допринася за създаване на гъвкава организационна структура на ВС, която вътрешно да се променя в зависимост от приоритетите, възлагани на ВС от политическото и военното ръководство.

Концепцията за изграждане на Териториален резерв е разработена на базата на приетите ръководни национални и съюзни документи – Доктрина на въоръжените сили, Закон за отбраната и въоръжените сили на Република България, Закон за резерва на въоръжените сили на Република България, Национална отбранителна стратегия, Европейска стратегия за сигурност, Стратегия за национална сигурност на Република България, Стратегическа концепция на НАТО, Бяла книга за отбраната и въоръжените сили на Република България.

А. РОЛЯ И МЯСТО НА ТЕРИТОРИАЛНИЯ РЕЗЕРВ

1. Общи положения и цел на концепцията

Провежданата реформа във въоръжените сили определи необходимостта от дълбоки изменения на досегашната система за комплектуване на въоръжените сили с ресурси от резерва, нейната нормативна база, подготовка, обучение и използването на ресурси от резерва в мирно и военно време.

Разработването на Концепцията за изграждане на Териториален резерв произтича от необходимостта да бъде изградена и поддържана система за комплектуване на въоръжените сили с ресурси от резерва за военно време, съответстващи на новите реалности.

Оценката на стратегическата среда показва, че в бъдеще формированията от въоръжените сили ще се използват както в операции на територията на страната, така и в мирно време при решаване на възникнали кризи от невоенен характер, което ще наложи и използването на ресурси от резерва, имащи висока квалификация и подготовка по изпълнението на такива задачи.

Целта на Концепцията е да допринесе за изграждането и развитието на мобилизационната система на ВС, като се:

- определи мисията, ролята и мястото на Териториалния резерв в системата за комплектуване на въоръжените сили на Република България с личен състав във военно време;

- изясни организационната структура, функционалната принадлежност и подчиненост на Териториалния резерв;

- очертае необходимостта и пътищата за изменение на правно-нормативната база при създаване на Териториален резерв;

- развият въпросите, свързани с управлението, подготовката и използването на Териториален резерв.

2. Мисия, визия, цели и задачи на териториалния резерв

2.1. Мисия:

Мисията на Териториалния резерв е да участва в провеждането на мобилизация и комплектуването на военновременните формирования с ресурси от резерва при кризи от военен характер. В мирно време се използва за подпомагане дейността на органите на централната и местната власт по защита на населението и икономиката при бедствия.

Териториалният резерв е съставна част от ВС и е подчинен на министъра на отбраната/ЦВО.

Териториалният резерв е многофункционална структура, изградена на териториален принцип, която осигурява приемането на подготвени ресурси от резерва за военновременните формирования, като важни съставни елементи от оперативните способности на ВС. Териториалният резерв осигурява уравновесен баланс между мирновременния и военновременния състав и структура на ВС за оползотворяване на наличните ресурси (активи) и постигане на максимална военна способност с минимална цена.

Мястото на Териториалния резерв произтича от неговото предназначение и то е в състава на ВС. Приоритетите и характера на задачите, възлагани на Териториалния резерв са основно в интерес на ВС, което определя неговото място.

2.2. Визия:

Териториалният резерв на въоръжените сили се създава в териториалните структури на Централно военно окръжие от резервисти, участващи в дейности за комплектуване на военновременните формирования на въоръжените сили, а в мирно време ще имат готовност и подготовка за изпълнение на задачи по защита на населението и икономиката при бедствия.

2.3. Цели:

2.3.1. Осигуряване своевременното приемане на запасни и техника-запас, цялостно комплектуване на военновременните формирования на въоръжените сили, съхранение и раздаване на вещевото доволствие на приетите запасни.

2.3.2. Създаване на способности за подпомагане на органите на централната и местната власт по защита на населението и икономиката при бедствия и охрана на засегнатите райони.

2.4. Основни задачи:

2.4.1. Да участва в провеждането на мобилизация във военновременните формирования за нуждите на ВС по щатове за част от мероприятията при военно време;

2.4.2. Да подготвя необходимите документи, определени в „Наредба за реда и условията за провеждане на мобилизация”, касаещи отчета на запасни и техника-запас с мобилизационно назначение и съхраняването на екземпляр от мобилизационните карти и необходимото вещеве имущество;

2.4.3. Да осигури подготвени резервисти, организирани в модули за участие в дейностите на специализираните формирования за защита на населението и икономиката при бедствия на територията на страната.

Изброените задачи са аналогични с тези, изпълнявани от подобни структури от страните членки на НАТО, чиито допълнителен приоритет са и задачите по териториална отбрана на страната и поддържане на военната инфраструктура.

Б. ФОРМИРАНЕ НА ТЕРИТОРИАЛНИЯ РЕЗЕРВ

1. При изграждане, развитие и поддържане на Териториалния резерв се съблюдават някои специфични принципи, а именно:

1.1. равнопоставеност пред закона – за времето на активната служба в Териториалния резерв резервистите имат законово установени права и отговорности, както военнослужещите на военна служба;

1.2. доброволност и задължителност на службата – произтича от Конституцията, Закона за отбраната и въоръжените сили и Закона за резерва на въоръжените сили на Република България;

1.3. договореност на службата – сключване на договор за служба в Териториалния резерв;

1.4. професионален (специализиран) подбор – резервът се изгражда и попълва с резервисти, притежаващи военно-професионална и гражданска подготовка, определена в нормативни документи на Министерство на отбраната;

1.5. териториален принцип на изграждане на формированията – в зависимост от количеството и качеството на ресурсите от територията на дадена община (област) се формират мобилизационни модули, които са от състава на определено военно формирование;

1.6. териториален принцип на комплектуване с ресурси от резерва и отчет – отчетът и комплектуването с резервисти от мобилизационния резерв се осъществява по местоживее на резервистите.

2. Формиране на модулите – предвижда се един модул от териториалния резерв да участва в мобилизацията на военновременното формирование от батальон и нагоре. За участие в мобилизацията на 100 души запасни за военновременното формирование, териториалният резерв осигурява до 5 души резервисти.

3. Резервистите, включени в състава на териториалния резерв в мирно време, организационно формират мобилизационни модули, които са от състава на определено военновременното формирование. Броят на мобилизационните модули и числеността на резервистите в тях се определят от министъра на отб-

раната, по предложение на началника на отбраната/началника на Централно военно окръжие.

4. Резервистите заемат длъжности в мобилизационните модули, съгласно сключения договор във военното формиране и изпълняват същите в състава му във военно време (военно положение или положение на война). Договорите се сключват с министъра на отбраната/оправомощено от него лице за длъжности в мобилизационните модули на военновременното формиране. Службата и статута на резервистите се определят съгласно Закона за резерва на въоръжените сили на Република България.

В. СЪСТАВ, СТРУКТУРА И ОСИГУРЯВАНЕ НА ТЕРИТОРИАЛНИЯ РЕЗЕРВ

1. Състав на Териториалния резерв

Териториалният резерв, като елемент на ВС, се състои от специализирани формирования, комплектувани с личен състав, техника и имущества за изпълнение на задачи по провеждане на част от мероприятията при мобилизация и за участие в дейности по защита на населението и икономиката при бедствия.

Териториалният резерв се комплектува с резервисти на активна служба и резервисти в готовност за изпълнение на активна служба в зависимост от минималните потребности за формиране и развърщане на военновременните формирования *(от 5 до 10% от военновременния състав на ВС)*.

Броят на личния състав зависи от организационно-щатната структура на Териториалния резерв, военновременните потребности на ВС, обема и характера на задачите, изпълнявани от тях в мирно време.

2. Предназначение на териториалния резерв

Предназначението на Териториалния резерв е да комплектува за:

2.1. **военно време:** мобилизационни модули от военновременните формирования за приемане на запасни и техника-запас, съхранение и раздаване на вещеве доволствие на приетите запасни.

2.2. **мирно време:** териториални специализирани формирования по защита на населението и икономиката при бедствия.

Съставът на мобилизационните модули следва да осигурява:

- приемане и отчет на мобилизационните ресурси на определеното военновремененно формиране;

- отчет и съхранение на документи, касаещи отчета на запасни и техника-запас с мобилизационно назначение /щатно-длъжностни списъци, ведомости, екземпляри от мобилизационни карти др./;

- формиране на определеното военновремененно формирование по щатове за военно време;

- съхранение и раздаване на вещевото имущество на запасните при мобилизация /задача на ОВО/;

- отчет и приемане на запасните и извозването им до ППЗ на формирането.

Мобилизационните модули се формират от резервисти, определени за участие в мобилизацията на военновременно формиране от батальон и нагоре.

В случай, че на една територия се комплектуват две и повече военновременни формирования, някои от мирновременните задължения на резервистите могат да се обединят.

При изпълнение на задачи по защита на населението, резервистите участват съгласно разпределението извършено за конкретния случай от ръководителя, отговарящ за ликвидирането на бедствието.

3. Структура на Териториалния резерв

3.1. Териториалният резерв се състои от ръководство и териториални специализирани формирования.

Ръководството на Териториалния резерв е подчинено на министъра на отбраната/ЦВО и включва в състава си длъжности, които осигуряват Териториалния резерв.

Териториалните специализирани формирования включват в състава си резервисти за комплектуване на военновременните формирования на въоръжените сили.

3.2. Длъжностите на резервистите в щатове за военно време се определят от министъра на отбраната, по предложение на началника на отбраната, командирите на видовете въоръжени сили и началника на Централно военно окръжие, в зависимост от обема на задачите, изпълнявани при мобилизация на военновременните формирования.

4. Управление и привеждане в действие на модулните формирования от териториалния резерв.

4.1. Резервистите от териториалния резерв, когато са извикани на активна служба или се намират в разположение за активна служба, следва да се ръководят от министъра на отбраната. При активирането им в случаи на бедствия, формированията преминават под непосредственото ръководство на областните управители или кметовете на общини.

4.2. Комплектуването на модулите в мирно време се извършва от началника на Централното военно окръжие, чрез началниците на териториалните структури.

4.3. Подборът на резервисти, определянето на функционални задължения, контролът по изпълнението на задачите за готовност за участие в провеждане на мобилизация и финансовото осигуряване се осъществяват от началника на Централно военно окръжие, съгласувано с командирите/началниците, за чиито нужди се комплектуват военновременните формирования.

4.4. За участие в подготовката и провеждането на мобилизация резервистите, включени в модулите, получават задача от началника на отбраната, чрез началника на Централно военно окръжие.

5. Подготовка на Териториалния резерв за изпълнение на задачите в модулите

5.1. Подготовката на резервистите за изпълнение на задачите във военните формирования се извършва съгласно изискванията на Закона за резерва на въоръжените сили на Република България.

5.2. Подготовката на резервистите за изпълнение на задачите в специализираните формирования за защита на населението се осъществява съгласно задачите и необходимостта на областните управители.

6. Финансово и логистично осигуряване на Териториалния резерв

6.1. Финансовото осигуряване е определящо условие за осъществяване на цялостната дейност на Териториалния резерв.

6.2. Финансовите средства, необходими за осигуряването на резервистите от Териториалния резерв и военновременните формирования, се определят от Министерството на отбраната по предложение, като се разработват и приемат програми, изготвени съгласно дългосрочните перспективни планове за финансиране на отбраната.

6.3. Финансовите средства, необходими за осигуряването на резервистите от Териториалния резерв при участие в мероприятия за подпомагане дейността на териториалните органи на изпълнителната и местната власт по защита на населението и икономиката при бедствия са за сметка на бюджета на съответната администрация.

6.4. Модулите от териториалния резерв се осигуряват материално и финансово от министъра на отбраната, чрез началника на Централно военно окръжие и от областните управители, в зависимост от предвидените им задачи.

6.5. Министърът на отбраната, чрез началника на Централно военно окръжие осигурява:

- изплащане на заплати и осигуровки, съгласно действащите нормативни документи;
- оборудвани работни места в сграден фонд, собственост на Министерството на отбраната, за нуждите на мобилизационните модули;
- обучението на резервистите в учебните центрове на Министерството на отбраната, по заявка на началника на Централно военно окръжие.

6.6. Областният управител осигурява:

- финансови средства, необходими за обучение на резервистите за придобиване знания и умения за действие по защита на населението и икономиката при бедствия;
- изплащане заплати на резервистите, извикани за обучение и участие в ликвидиране на бедствия;
- необходимия инвентар за изпълнение на задачите от резервистите при бедствия;
- по заявка на началника на Централно военно окръжие организира обучението на резервистите за придобиване на знания и умения по действия при бедствия.

6.7. Финансови средства, необходими за заплати и осигуровки на резервисти:

Категории резервисти	Брой резервисти	Средна месечна заплата за резервист (лв.)	Финансови средства за заплата за резервист за 1 година (лв.)	Финансови средства за заплати на резервисти за година (лв.)
Резервисти на разположение за активна служба (95%)	1 315	950	950	1 249 250
Резервисти на активна служба (5%)	69	1360	16 320	1 126 080
Всичко:	1 384	2 310	17 270	2 375 330

6.8. Финансови средства за логистично осигуряване на мобилизационните модули:

- Брой модули	92 броя
- Финансови средства за офис - оборудване на един модул (еднократно)	17 000 лева
- Финансови средства за офис - оборудване на всички модули (еднократно)	1 564 000 лева
- Финансови средства за ползвани консумативи от резервисти на активна служба (за 1 година)	1 500 лева
- Финансови средства за отопление, осветление, вода за резервисти на активна служба (за 1 година)	21 000 лева
6.9. Финансови средства за обучение на 1 резервист	1 200 лева
6.10. Финансови средства за обучение на резервисти на активна служба (5%)	82 800 лева
6.11. Други разходи (пътни)	3 000 лева
ВСИЧКО:	1 672 300 лева

ОБЩО РАЗХОДИ ЗА МОДУЛИТЕ (от т. 6.7. и т. 6.8.) с	4 047 630 лева

включено офис-оборудване на всички модули (еднократно):	
ОБЩО РАЗХОДИ ЗА МОДУЛИТЕ (за 1 година):	2 483 630 лева

Приложение № 2

**КОНЦЕПЦИЯ ЗА ПОДГОТОВКА НА РЕЗЕРВА НА ВЪОРЪЖЕНИ-
ТЕ СИЛИ НА Р. БЪЛГАРИЯ**

Подготовката на запаса е неделима част от подготовката на български граждани и на резерва на въоръжените сили на Република България.

Системата за военна подготовка на български граждани и запасни следва да се изгражда в съответствие с условията на доброволното договорно начало за мирно време и задължителен принцип за комплектуване на въоръжените сили за военно време.

Целта на началната военна подготовка (НВП) е изграждане на резерв от личен състав с подготовка, даваща знания и умения, позволяваща вписване на военен отчет и възлагане на мобилизационно назначение със звание „редник“ на длъжност „автоматчик“ или „охранител“ и последващо участие в специална военна подготовка (СВП) за повишаване в звание и/или придобиване на друга военноотчетна специалност (ВОС).

1. Индивидуална подготовка.

Кандидатстването за индивидуална подготовка започва от момента на изявено желание за включване в курс за НВП с подаване на необходимите документи и завършва с полагане на военна клетва, подписване на клетвен лист и зачисляване на военен отчет.

Приемането на необходимите документи се извършва в офисите за военен отчет, ОВО, отдел „Столичен“ – ЦВО.

Комисия, назначена със заповед на началника на ЦВО/ВО преглежда документите и отделя тези, които не отговарят на изискванията за НВП. Документите на неотговарящите на условията кандидати се връщат, като писмено се посочва причината за връщането им.

Начална военна подготовка се провежда с:

- а) приетите на военна служба без военна подготовка;
- б) подписали договор за служба в доброволния резерв без военна подготовка;
- в) граждани, желаещи да преминат НВП;
- г) студенти - съгласно „Наредба за условията и реда за разкриване и осигуряване дейността на курсове по начална и/или специална военна подготовка във висшите училища и за подготовка на учениците от средните училища“;
- д) граждани с професии и специалности, необходими на ВС за военно време.

НВП се организира и провежда във висшите училища, съгласно подписан договор между съответния ВУЗ и министъра на отбраната, военните колежи и военните училища, учебни центрове и военни формирования, определени със заповед на министъра на отбраната. Министърът на отбраната утвърждава „Единна програма за начална военна подготовка“, като в нея са определени задължителните дисциплини и занятия, които се преминават с всички категории обучаеми по НВП.

С одобрените кандидати за НВП се сключва договор за обучение, в който се определят срока, мястото, условията и изискванията за приключване на обучението, както и правата и задълженията за срока на обучение.

Продължителността на НВП е до 90 академични часа.

На успешно завършилите курс за НВП се издава удостоверение за завършен курс, уведомява се съответното военно окръжие и се присвоява военно звание „редник I –ви клас” (матрос I – ви клас”), както следва:

- за студентите, завършили НВП във ВУЗ - със заповед на началника на съответното военно окръжие, в чиято зона за отговорност е ВУЗ;

- за всички останали - със заповед на началника на учебния център, колеж, училище или началника/командира на военното формирование, което е провело НВП.

Със заповедта за присвояване на военно звание (с изключение на студентите, завършили НВП във ВУЗ), се изготвя АСК на всеки с присвоена военна специалност „автоматчик” или „охранител” и се изпраща във военното окръжие за зачисляване на военен отчет.

На студентите, завършили НВП във ВУЗ, се изготвя АСК в съответния ОВО/отдел „Столичен” и се завеждат на военен отчет.

Курсове за специална военна подготовка (СВП) се провеждат със завършилите успешно НВП за повишаване в звание, придобиване на нова ВОС, за назначаване на длъжност в доброволния резерв по сключен договор или за длъжност по възложено мобилизационно назначение.

СВП се провежда в местата, където се провежда и НВП и е с продължителност не по-малко от 90 академични часа.

Курсове по СВП във висшите училища се провеждат съгласно „Наредба за условията и реда за разкриване и осигуряване дейността на курсове по начална и/или специална военна подготовка във висшите училища и за подготовка на учениците от средните училища”.

За специфични и дефицитни ВОС, СВП може да се провежда със запасни по искане на командира/началника на военното формирование, за което е възникнала потребност или по предложение на началника на военно окръжие, областен военен отдел, отдел „Столичен”, с разрешена и утвърдена програма от министъра на отбраната.

Запасните се оповестяват за участие в СВП най-малко два месеца преди началото ѝ.

По време на участие в курс за СВП запасният получава възнаграждение, равно на 0,75 от средния му осигурителен доход за период от два месеца преди уведомяването му за участие в курса или за притежаваното звание по негово желание, както и средства за пътуване до и от мястото за провеждане на подготовката. Финансовите средства са за сметка на бюджета на Министерството на отбраната.

За специалности, необходими за структурите по чл.50, ал.2 от ЗОВСРБ специална военна подготовка може да се организира и провежда със запасни, преминали НВП на места по време и програми, определени със заповед на съответните ръководители на структури.

Част от подготовката може да се организира и като самостоятелна подготовка с предоставяне на необходимите учебни материали и изготвено задание с учебни въпроси за изучаване. Следва контрол и оценка за степента на усвояване на учебния материал.

На всеки обучаем, завършил успешно курс по СВП се издава удостоверение за допълнително обучение.

2. Колективна подготовка на запаса.

Колективна подготовка на запасни се организира и провежда от военното формирование, в чиито военновременен състав са включени резервисти и/или запасни. Тя е съвместна с мирновременни формирования или самостоятелна за военновременни формирования в рамките на плановата годишна подготовка.

Колективна подготовка се планира и провежда със запасни на всеки 3 до 5 години в рамките на 5 до 10 дни.

Целта на колективната подготовка е достигане и поддържане на висока подготовка на целия личен състав на формированието, постигане на зададените оперативни способности с необходимото ниво на сглобеност и натренираност.

Колективната подготовка включва подготовка на екипажа (разчета), отделение, взвод, рота и т.н. Подобна подготовка изисква допълнителни ресурси и се явява завършващ етап в подготовката на формированията. Започва с провеждане в по-високо ниво на бойна готовност на формированието и завършва с тактическо учение. В този период се отработват и въпроси по участие в операции по поддържане на мира, ликвидиране на последствия от бедствия, аварии, кризи и др.

За участие в планираната мобилизационна колективна подготовка на формированието се извикват резервистите с договор за служба в доброволния резерв (ако има такива) и/или запасните с мобилизационно назначение по военновременните щатове.

Резервистите се оповестяват за участие в колективна мобилизационна подготовка съгласно сключения договор, а запасните - най-малко два месеца преди началото ѝ.

По време на участие в колективна военна подготовка запасните получават възнаграждение, равно на 0,75 от средния им осигурителен доход за период от два месеца преди уведомяването им или за длъжността, за която са получили мобилизационно назначение по тяхно желание, както и средства за пътуване до и от мястото за провеждане на подготовката. Финансовите средства са за сметка на бюджета на Министерството на отбраната.

Резултатите от колективната подготовка се отчитат по степента на боеспособността на военновременните формирования в края на полевата подготовка.

3. Форми за колективна подготовка на резервисти.

3.1 Мобилизационна тренировка.

Мобилизационната тренировка е форма на обучение, при която се усвояват функционалните задължения на всички длъжностни лица по плановете за провеждане в по-висока готовност.

Същността на мобилизационната тренировка се състои в това, че обучаемите, разпределени по функционални групи отработват въпроси, произтичащи от плана на реалните места за провеждане на мобилизация и бойно сглобяване.

В зависимост от учебните цели, решаваните задачи и състава на обучаемите мобилизационната тренировка може да бъде:

- разделна /частична/;
- съвместна /обща/;
- едностепенна;
- двустепенна;
- показна.

Разделните мобилизационни тренировки са начална форма на подготовка на мобилизационните ядра. Те се провеждат по групи и обекти съгласно плана /паркова територия, складове, ППЗ др./.

Съвместна едностепенна е тази тренировка, която се провежда в рамките на едно формиране, а съвместна двустепенна, когато участват и подчинени формирования.

3.2 Щабна тренировка.

Щабната тренировка е следващата форма за подготовка на щабовете. Тя се провежда по карта или на местността, а в зависимост от обхванатите обучаеми и щабовете е:

- разделна;
- съвместна;
- едностепенна;
- двустепенна.

В подготовката на щабните тренировки в хода на определяне на темата, учебните цели и учебните въпроси се планират и въпросите по провеждане на мобилизация и провеждане в по-висока готовност. Тези въпроси се планират за отработване през първите 1-2 етапа, а през следващите етапи се планират въпроси по изпълнение на други задачи.

3.3 Командно - щабно учение (КЩУ).

КЩУ е по-сложна форма на мобилизационна подготовка на щабовете.

За подготовката на КЩУ се изготвят организационни указания. В тях наред с другите задачи се указва и кои въпроси да се изучат, какви мероприятия да се провеждат за усвояване на плана за провеждане на формированията в по-висока готовност, какво взаимодействие да се организира с Военните окръжия и др.

КЩУ се провеждат по карта или на местността и са:

- едностепенни;
- двустепенни;
- тристепенни;
- едностранни;
- двустранни.

Отработването на въпросите по мобилизационна подготовка се извършва в местата за мобилизация.

3.4 Учебно-мобилизационни сборове.

Учебно-мобилизационните сборове са основна форма за поддържане на подготовката на резервистите и повишаване на мобилизационната готовност и боеспособност на военновременните поделения.

Учебно-мобилизационните сборове се подразделят на:

- методически;
- показни.

3.5 Мобилизационни учения.

Мобилизационните учения са най-висшата форма на мобилизационна подготовка на военновременните подразделения. При мобилизационно учение щабовете и войските се привеждат в най-високото ниво на готовност. Мобилизационните учения се ръководят от щаба на вида въоръжена сила или от СКС.

В зависимост от целите, които си поставят мобилизационните учения са:

- за поддържане на боеспособността на военновременните формирования;
- за проверка на бойната и мобилизационна готовност на военновременните формирования;
- опитно-изследователски.

Приложение № 3

**УСЛОВИЯ И РЕД ЗА ПРИСВОЯВАНЕ НА ВОЕННО ЗВАНИЕ
НА БЪЛГАРСКИ ГРАЖДАНИ, ЗАВЪРШИЛИ НАЧАЛНА ВОЕННА
ПОДГОТОВКА И ПОВИШАВАНЕ В ЗВАНИЕ НА ЗАПАСНИ**

1. Присвояване на военно звание на запасни.

Присвояването на първо военно звание „редник” се извършва съгласно описания по-горе ред за завършване на НВП.

Първо офицерско звание „лейтенант” се присвоява от министъра на отбраната по предложение на началника на ЦВО.

2. Повишаване във военно звание на запасни.

На успешно завършилите български граждани курсове по СВП могат да бъдат присвоявани военни звания в зависимост от притежаваното образование и квалификация, както следва:

- на лицата със средно образование – военно звание „младши сержант” („старшина II степен”) и „офицерски кандидат – 1-ви клас”;
- на лицата с висше образование, не по-ниско от „бакалавър” – военно звание „лейтенант”;
- на лекари, завършили хуманна медицина, фармацевти, рехабилитатори, лаборанти, лекари-ветеринари, психолози и строителни инженери - военно звание „лейтенант”.

Повишаване в звание на запасни се извършва от министъра на отбраната или от упълномощено от него длъжностно лице по предложение на началниците на висшите военни училища, военни академии, командирите/началниците на военни формирования, в които се провежда СВП или на началника на ЦВО.

Запасните се повишават във военно звание последователно.

Минималният срок за престояване във военно звание на запасните е:

- а) за всички войнишки звания - 2 години;
- б) за всички сержантски звания - 3 години;
- в) за звание „офицерски кандидат - 1-ви клас” - 4 години;
- г) за „младши офицери” – 4 години;
- д) за „старши офицери”:
  - за звание „майор” („капитан III ранг”) – 4 години;
  - за звание „подполковник” („капитан II ранг”) – 4 години;
  - за звание „полковник” („капитан I ранг”) – 3 години.

Присвояване на висше офицерско звание „бригаден генерал” („комодор”) или повишаване в следващо висше офицерско звание на запасни се извършва веднъж за целия период на водене на военен отчет по реда за присвояване или повишаване в следващо висше военно звание на военнослужещи.

Максималният срок за престояване във военно звание на запасните е до даване на мобилизационно назначение на длъжност, изискваща по-високо звание, или до навършване на пределна възраст в запаса.

Запасните може да се повишават в следващо военно звание в следните случаи:

- да е изтекъл минималният срок за престояване във военно звание;
- да притежават изискващото се за съответната длъжност образование или квалификация;
- да са завършили курс за придобиване и повишаване на подготовката и преквалификацията си за съответната длъжност или са преминали колективна

форма на военна подготовка и са предложени от командира/началника на военното формирование.

Водещите се на военен отчет запасни, завършили средно сержантско военно училище, професионален сержантски колеж, курсове за военна квалификация „сержант“ и такива, заведени на отчет и успешно завършили курс по специална военна подготовка могат да бъдат повишавани във военно звание, изискващо се за съответната длъжност до военно звание „офицерски кандидат“.

Водещите се на военен отчет запасни, завършили висши учебни заведения, висши военни училища и школа за запасни офицери, могат да бъдат повишавани във военно звание, изискващо се за съответната длъжност до военно звание „майор“.

Водещите се на военен отчет запасни, завършили магистърски степени във Военна академия или други специализирани курсове в областта на националната сигурност в България и приравнени такива в чужбина, могат да бъдат повишавани във военно звание, изискващо се за съответната длъжност до военно звание „подполковник“.

Запасни, завършили магистърски степени във Военна академия или стратегически курсове в областта на националната сигурност в България и приравнени такива в чужбина, могат да бъдат повишавани във военно звание „полковник“.

Със заповед началникът на военното окръжие по предложение на началника на областния военен отдел може да повишава в следващо военно звание по резерва водещи се на военен отчет резервисти, войници (матроси) от подчинените му областни военни отдели.

Със заповед началникът на Централното военно окръжие по предложение на началника на военното окръжие може да повишава в следващо военно звание по резерва запасните сержанти и офицерски кандидати, на които им е дадено мобилизационно назначение на длъжности, изискващи такова военно звание.

Със заповед министърът на отбраната или оправомощено от него длъжностно лице по предложение на началника на Централното военно окръжие, може да повишава в следващо военно звание по резерва офицери от запаса, на които им е дадено мобилизационно назначение на длъжности, изискващи високо военно звание.